

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในหัวข้อเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยทางสังคมเศรษฐกิจและจิตวิทยาของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ของอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ 7 ตำบล และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ดำรงตำแหน่งเฉพาะช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน คือ (1) สภาพทั่วไป (2) ระดับการมีส่วนร่วม และ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1.2.3 การทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยนำไปทดสอบกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย เพื่อพิจารณาความง่าย ความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ ภาษาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในวันที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ละคนจนครบ โดยดำเนินการด้วยตนเอง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาตรวจให้คะแนน จัดทำรหัสข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ปัจจัยด้านสังคมของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 45.75 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. รองลงมาจบประถมศึกษาปีที่ 6 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.11 คน มีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 16.83 ปี มีระยะเวลาการเป็นกรรมการศูนย์ฯ เฉลี่ย 4.31 ปี มีตำแหน่งเป็นกรรมการ มีตำแหน่งทางสังคม เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) มีแรงจูงใจในการเป็นกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในระดับมากมี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การมีโอกาสช่วยพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน (2) มีความเสียสละ (3) การเป็นตัวแทนของชาวบ้าน ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การได้รับการนับถือจากชาวบ้าน (2) การมีตำแหน่งทางสังคม และในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ การได้รับเงินตอบแทน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ส่วนใหญ่ มีอาชีพหลักทำนา มีอาชีพรองทำไร่ มีแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน มีพื้นที่ประกอบการเกษตรเฉลี่ย 9.01 ไร่ มีพื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 1.06 ไร่ มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 33,779.56 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 53,616.14 บาท และกู้เงินจากแหล่งเงินทุนทางการเกษตร โดยกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)

1.3.3 แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตร

คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรในระดับปานกลางในภาพรวม จากสื่อบุคคล และสื่อมวลชน และในระดับน้อยจากสื่อกิจกรรม

1.3.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ ในระดับมากมี 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ทุกเดือน พิจารณากิจกรรม/โครงการการวางแผนการปฏิบัติงาน และติดตามผล (2) การกระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร ในระดับ ปานกลางมี 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม (2) การประสานงานจัดหางบประมาณ และบริหารจัดการเงินทุนของศูนย์ (3) การจัดทำข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ (4) การวางแผนการปฏิบัติงานของศูนย์ร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร ในระดับมาก มี 1 ประเด็น คือ สนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งด้านกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มแปรรูป เครือข่ายการตลาดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นที่เกี่ยวข้อง ในระดับปานกลางมี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (2) การจัดทำข้อมูลการเกษตร (3) การส่งเสริมกลุ่ม/เครือข่าย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร ในระดับมาก มี 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ด้านการเตือนภัย (2) การรับรองรายงานต่างๆ ในระดับปานกลางมี 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การให้บริการทางการเกษตร (2) การจัดการเรียนรู้/การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ในระดับปานกลาง มีในทุกประเด็น ได้แก่ (1) การเผยแพร่ข้อมูลศูนย์บริการฯ (2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร (3) การรายงานข้อมูลต่างๆ (4) การประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร (5) การผลิตเอกสารเผยแพร่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.5 ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1) **ปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ** ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การขาดแหล่งเงินทุนและงบประมาณ (2) การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ไม่สม่ำเสมอ/ไม่ต่อเนื่อง ในระดับปานกลาง 6 ประเด็น ได้แก่ (1) คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เข้าร่วมประชุม น้อย/ไม่ครบองค์ประชุม (2) การไม่ได้รับการสนับสนุนโครงการพัฒนาการเกษตร (3) ผู้นำชุมชนไม่ให้ความสนใจในการร่วมวางแผน (4) การขาดความสามารถในการจัดทำแนวทางพัฒนาการเกษตร (5) แนวทางพัฒนาการเกษตรไม่เหมาะสม (6) การสนับสนุนการเกษตรไม่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการเกษตร และ ในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ให้ความสนใจในการร่วมวางแผน (2) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนไม่ให้ความสนใจในการร่วมวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) **ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร** ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ (1) โครงการส่งเสริมการเกษตรไม่ต่อเนื่องและขาดการมีส่วนร่วม (2) การขาดความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในระดับปานกลาง 6 ประเด็น ได้แก่ (1) กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในพื้นที่ขาดแผนงานและขาดการบูรณาการ (2) การขาดความรู้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร (3) การขาดความรู้ในการจัดทำแผนชุมชน (4) เกษตรกร/ชุมชน ขาดความพร้อมในการพัฒนา (5) ข้อมูลเพื่อการบริการทางการเกษตรมีน้อย (6) เกษตรกรไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) **ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร** ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การขาดแหล่งเงินทุนและงบประมาณ (2) การขาดอุปกรณ์ในการให้คำแนะนำและการให้คำปรึกษาทางการเกษตร ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับภัยทางการเกษตรล่าช้า (2) สถานที่บริการประชาชนไม่สะดวกและไม่พร้อม (3) ขาดวิทยากรทางการเกษตรที่มีความรู้ความสามารถ (4) ไม่มีการติดตามผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) **ปัญหาด้านประชาสัมพันธ์ เผยแพร่** ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ (1) การขาดความรู้ในการจัดทำรายการวิทยุและโทรทัศน์ ในระดับปานกลาง 7 ประเด็น ได้แก่ (1) การเผยแพร่ข้อมูลศูนย์บริการฯ ล่าช้าและไม่ทันเวลา (2) เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรไม่เพียงพอ (3) การรายงานข้อมูลต่างๆ ไม่เป็นปัจจุบัน (4) ช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีน้อย (5) ไม่มีการประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร (6) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรน้อย (7) ไม่ได้รับความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารจากหน่วยงานต่างๆ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ของ คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

- 1) ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ ว่าควรมีการขอแหล่งเงินทุน และงบประมาณจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม ควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ อย่างสม่ำเสมอ และควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการเกษตรให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่
- 2) ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร ว่าควรขอ งบประมาณในการสนับสนุนเกษตรกรจาก อบต. การจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร ควร ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และควรมีการอบรมในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร ว่าควรจัดหา งบประมาณสำรองไว้สำหรับช่วยเหลือเกษตรกร ควรประสานงานกับภาครัฐเพื่อหาโครงการใน การจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร และควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอให้ทันเวลา เมื่อเกิดโรคระบาดและ ภัยธรรมชาติ
- 4) ข้อเสนอแนะด้านประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ว่าควรมีการจัดทำเอกสาร เผยแพร่ทางการเกษตรให้มากกว่าเดิม ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรทาง วิทยุให้มากกว่าเดิม และควรมีการฝึกอบรมเรื่องการจัดทำสื่อ

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถอภิปรายรายประเด็น สำคัญได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ส่วน ใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 45.75 ปี ซึ่งอยู่ในวัยกลางคน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. ซึ่งค่อนข้างสูงกว่าเกษตรกรทั่วไป จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.11 คน จำนวนแรงงาน ด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน ซึ่งประกอบอาชีพหลักคือทำนา อาชีพรองคือทำไร่ ซึ่ง เป็นอาชีพส่วนใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และทำให้มีประสบการณ์ด้านการเกษตร เฉลี่ย 16.83 ปี มีพื้นที่ประกอบการเกษตรเฉลี่ย 9.01 ไร่ มีพื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 1.06 ไร่ มีรายได้ภาค การเกษตรเฉลี่ย 33,779.56 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 53,616.14 บาท เห็นได้ว่ารายได้ นอกภาคการเกษตรมากกว่าภาคการเกษตร ซึ่งเป็นเพราะว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ส่วนใหญ่

เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และมีตำแหน่งทางสังคม ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีเงินเดือนประจำประกอบกับในปีการเพาะปลูก พ.ศ.2552/53 สิ้นค้าภาคการเกษตรของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีราคาตกต่ำ จึงทำให้เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.) และกู้เงินจากแหล่งเงินทุนทางการเกษตรจากธนาคารดังกล่าว มีแรงจูงใจในการเป็นกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในระดับมากมี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การมีโอกาสช่วยพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน (2) มีความเสียสละ (3) การเป็นตัวแทนของชาวบ้าน และระดับน้อยในประเด็น การได้รับเงินตอบแทน แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีความต้องการที่จะพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตนเองและมีความเสียสละ มากกว่าที่จะได้รับค่าตอบแทน

2.2 แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตร จากการศึกษาพบว่า

คณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ ได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรในระดับมากมี 2 แหล่งได้แก่ (1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ (2) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน ซึ่งอาจได้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่จากบริษัทที่เข้ามาส่งเสริมในพื้นที่ และในระดับน้อยที่สุดจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ ส่วนใหญ่มีอายุมากและไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในการหาข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ประกอบกับการทำงานมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ จึงได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรในระดับมาก

2.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ของคณะกรรมการบริหาร

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2.3.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์ ฯ จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ

มีส่วนร่วมในระดับมากมี 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ ทุกเดือน พิจารณากิจกรรม/โครงการการวางแผนการปฏิบัติงาน และติดตามผล (2) การกระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการประชุม และการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร

2.3.2 ด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการ

บริหารศูนย์ ฯ มีส่วนร่วมในระดับมากมี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งด้านกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มแปรรูป เครือข่ายการตลาดหรือองค์กรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง (2) การสนับสนุนการเกิดเครือข่าย โดยให้มีเวทีพบปะเพื่อประสานเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม (3) การเสนองาน/โครงการที่เกินศักยภาพของ อบต. เข้าสู่แผนพัฒนาอำเภอ/จังหวัด แสดงให้เห็นว่า

คณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ เห็นความสำคัญของกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มแปรรูปในชุมชน จึงมีการเสนอแผนพัฒนาเข้าสู่อำเภอ/จังหวัด และอาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่คณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีตำแหน่งทางสังคม และเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ซึ่งทำให้สามารถประสานงานได้ง่ายกว่า

2.3.3 ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีส่วนร่วมในระดับมาก มี 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา (2) การรับเรื่องและให้บริการทางการเกษตร (3) การด้านการเตือนภัย มีประเด็นย่อย ได้แก่ แจ้งข่าวเตือนภัยแก่ชุมชนให้เฝ้าระวัง และแจ้งข่าวให้สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่รับผิดชอบ (4) การรับรองรายงานต่างๆ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีการรับเรื่องและให้บริการทางการเกษตรให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่อง โรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยธรรมชาติ โดยมีการเตือนภัย ตรวจสอบและรับรองรายงานต่างๆ ก่อนที่จะแจ้งให้สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้รับทราบและดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

2.3.4 ด้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีในทุกประเด็น ได้แก่ (1) การเผยแพร่ข้อมูลศูนย์บริการฯ (2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร (3) การรายงานข้อมูลต่างๆ (4) การประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร (5) การผลิตเอกสารเผยแพร่ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ อาจจะไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนในการที่ต้องทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ช่องทางการเผยแพร่ข่าวสารมีน้อย และทำเอกสารเผยแพร่ไม่เป็น

2.5 ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีความรุนแรงของปัญหาในระดับมาก มี 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การขาดแหล่งเงินทุนและงบประมาณ ซึ่งอาจเกิดจากขาดการประสานงานระหว่างศูนย์ ฯ กับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (2) การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ ไม่สม่ำเสมอ/ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกิดจากขาดการประสานงานกับเลขานุการ ฯ เพราะว่เลขานุการ ฯ มีหน้าที่ในการกำหนดการประชุมประจำเดือนของศูนย์ ฯ (3) โครงการส่งเสริมการเกษตรไม่ต่อเนื่องและขาดการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจเกิดจากการขาดงบประมาณสนับสนุนที่ต่อเนื่อง (4) การขาดความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งอาจเกิดจากคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนักและอาจขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล (5) การขาดอุปกรณ์ในการให้คำแนะนำและการให้คำปรึกษาทางการเกษตร ซึ่งอาจเกิดจากการขาดงบประมาณและหน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความสนใจในการจัดหาอุปกรณ์สนับสนุนศูนย์ ฯ

(6) การขาดความรู้ในการจัดทำรายการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งอาจเกิดจากคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำรายการวิทยุและโทรทัศน์

2.6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการขอแหล่งเงินทุน และงบประมาณ จากแหล่งอื่นเพิ่มเติม ควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการเกษตรให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ การจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเสนอว่าควรมีการอบรมในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อเสนอแนะเหล่านี้ควรเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีปัญหาในเรื่อง การขาดเงินทุนและงบประมาณ และการขาดอุปกรณ์ในการให้คำแนะนำและการให้คำปรึกษาทางการเกษตร ในระดับมาก ดังนั้นคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ควรเน้นทำโครงการซึ่งอยู่ในศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์ฯ ให้มากขึ้น โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนที่จะทำโครงการและตั้งงบประมาณส่งให้จังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุน ควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมของศูนย์ฯ ให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมกับศูนย์ฯ ควรมีการพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดทำแผน การเสนอโครงการหรือคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ทำให้ศูนย์บริการต้องดำเนินการจัดทำโครงการเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ เอง

3.1.2 กรมส่งเสริมการเกษตร

1) *ระดับกรม* จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีส่วนร่วม เชิงความคิดเห็นในภาพรวมในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ฯ ควรจะมีการสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์ฯ การจัดกิจกรรม

สนับสนุนเกษตรกร การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้มากขึ้น ในประเด็นโครงการส่งเสริมการเกษตรไม่ต่อเนื่องและขาดการมีส่วนร่วม การขาดความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการขาดความรู้ในการจัดทำรายการวิทยุและโทรทัศน์ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการจัดอบรม สัมมนาแก่คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ในเรื่อง บทบาท หน้าที่ และความสำคัญ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำแผนด้านการบริหารศูนย์ฯ และด้าน การเกษตร การจัดทำรายการวิทยุและโทรทัศน์

2) *ระดับท้องถิ่น* เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับควรศึกษาระเบียบ ทำความเข้าใจในภารกิจ และเป็นผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญในการ ดำเนินงานศูนย์บริการซึ่งจะมีผลดีกับเกษตรกรในพื้นที่และประชาชนทั่วไป ควรจัดหาแหล่ง เงินทุนและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกร และด้านการจัด กิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร ในประเด็นการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ไม่สม่ำเสมอ/ไม่ ต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเลขานุการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ควรประสานงานกับคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ในเรื่องการจัดประชุมคณะกรรมการ บริหารศูนย์ฯ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องซึ่งการประชุมควรจะเป็นวันเดียวกับที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีการประชุมประจำเดือนเพราะว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว และควรกระตุ้นให้คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เห็นความสำคัญ ของการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งจะมีผลดีกับเกษตรกรในพื้นที่

3) *หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง* ควรเน้นให้คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เห็น ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลเพราะกับคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้ มีความเข้มแข็ง โครงการต่างๆที่จะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ควรให้คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เข้า มาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย การดำเนินงานโครงการต่างๆในพื้นที่เพื่อลดความซ้ำซ้อนและมีความรวดเร็วควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการให้ความรู้ทางวิชาการ การเป็นวิทยากร ประสานงานโครงการที่ศูนย์ฯ เสนอต่ออำเภอ/จังหวัด และการจัดสรรงบประมาณ โครงการสนับสนุนในการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

3.2 ข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

3.2.2 ควรศึกษาผลกระทบจากการถ่ายโอนภารกิจศูนย์บริการและถ่ายทอด

เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการบริหาร

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3.2.4 ควรศึกษาวิจัย ปัจจัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตรของคณะ

กรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล